

**ODESSA
NATIONAL UNIVERSITY
HERALD**
Volume 20 Issue 1(24) **2015**
SERIES
GEOGRAPHY
& GEOLOGY

**ВІСНИК
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**
Том 20 Випуск 1(24) **2015**
СЕРІЯ
ГЕОГРАФІЧНІ
ТА ГЕОЛОГІЧНІ НАУКИ

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
ODESA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

ODESSA NATIONAL
UNIVERSITY
HERALD

Series: Geography & Geology

Scientific journal

Published Four issues a year

Series founded in 1996

Volume 20 Issue 1(24) 2015

Odessa
ONU
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ВІСНИК ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія: Географічні та геологічні науки

Науковий журнал

Виходить 4 рази на рік

Серія заснована у 1996 р.

Том 20, випуск 1(24) 2015

Одеса
ОНУ
2015

Засновник та видавець – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Редакційна колегія журналу: І. М. Коваль, д-р політ. наук (головний редактор), В. О. Іваниця, д-р біол. наук (заступник головного редактора), С. М. Андрієвський, д-р фіз.-мат. наук, Ю. Ф. Ваксман, д-р фіз.-мат. наук, В. В. Глебов, канд. іст. наук, Л. М. Голубенко, канд. філол. наук, Л. М. Дунаєва, д-р політ. наук, В. В. Заморов, канд. біол. наук, О. В. Запорожченко, канд. біол. наук, О. А. Іванова, д-р наук із соц. комунікацій, В. С. Круглов, канд. фіз.-мат. наук, В. Г. Кушнір, д-р іст. наук, В. В. Менчук, канд. хім. наук, М. О. Подрезова, директор Наукової бібліотеки, Л. М. Солдаткіна, канд. хім. наук, В. І. Труба, канд. юрид. наук, В. М. Хмарський, д-р іст. наук, О. В. Чайковський, канд. філос. наук, Є. А. Черкез, д-р геол.-мінерал. наук, Є. М. Черноіваненко, д-р філол. наук.

Редакційна колегія серії: О. О. Світличний, д-р геогр. наук, професор (*науковий редактор*); В. В. Янко, д-р геол.-мін. наук, професор (*заступник наукового редактора*); Т. В. Козлова, канд. геол.-мін. наук, доцент (*відповідальний секретар*)

Члени редакційної колегії: І. В. Буйневич, доктор філософії (Філадельфія, США); Г. В. Вихованець, д-р геогр. наук, професор; Є. І. Ігнатов, д-р геогр. наук, професор (Москва, РФ); Х. Ф. Корал, доктор філософії, професор (Стамбул, Туреччина); Є. Н. Красеха, д-р біол. наук, професор; В. І. Михайлов, д-р геогр. наук, професор; В. І. Михайлюк, д-р геогр. наук, професор; В. Д. Пейчев, д-р геогр. наук, професор (Варна, Болгарія); З. Прушак, д-р геогр. наук, професор (Гданськ, Польща); Л. Г. Руденко, д-р геогр. наук, академік НАН України; О. Г. Топчів, д-р геогр. наук, професор; О. В. Чепіжко, д-р геол. наук, професор; Є. А. Черкез, д-р геол.-мін. наук, професор; Є. Ф. Шнюков, д-р геол.-мін. наук, академік НАН України; Ю. Д. Шуйський, д-р геогр. наук, професор; В. В. Яворська, д-р геогр. наук, професор; Т. А. Яніна, доктор геогр. наук, професор (Москва, РФ).

Відповідальний за випуск – проф. Ю. Д. Шуйський

Establisher and Publisher – Odessa I. I. Mechnikov National University

Editorial board of the journal: I. M. Koval, DrSc (Political Science) (Editor-in-Chief), V. O. Ivanytsia, DrSc (Biology) (Deputy Editor-in-Chief), S. M. Andriievskiy, DrSc (Physico-mathematical Sciences), Yu. F. Vaksman, DrSc (Physico-mathematical Sciences), V. V. Hliebov, CandSc (History), L. M. Holubenko, CandSc (Philology), L. M. Dunaieva, DrSc (Political Science), V. V. Zamorov, CandSc (Biology), O. V. Zaporozhchenko, CandSc (Biology), O. A. Ivanova, DrSc (Social Communications), V. Ye. Kruhlov, CandSc (Physico-mathematical Sciences), V. G. Kushnir, DrSc (History), V. V. Menchuk, CandSc (Chemistry), M. O. Podrezova, Director of the Scientific Library, L. M. Soldatkina, CandSc (Chemistry), V. I. Truba, CandSc (Jurisprudence), V. M. Khmarskiy, DrSc (History), O. V. Chaikovskiy, CandSc (Philosophy), E. A. Cherkez, DrSc (Geological and Mineralogical Sciences), Ye. M. Chernoiivanenko, DrSc (Philology)

Editorial board of the series: O. O. Svitlychnyi, Geography (Odessa, Ukraine) – *Scientific Editor*; V. V. Yanko, Geology (Odessa, Ukraine) – *Vice-Editor*; T. V. Kozlova, Geology (Odessa, Ukraine) – *Executive Secretary*;

I. V. Buynievich, Geography (Philadelphia, USA); G. V. Vykhovanetz, Geography (Odessa, Ukraine); E. I. Ignatov, Geography (Moscow, Russian Federation); Kh. F. Koral, Geology (Turkey, Istanbul); Ye. N. Kras'yekha, Biology (Odessa, Ukraine); V. I. Mikhaylov, Geography (Odessa, Ukraine); V. I. Mikhayliuk, Geography (Odessa, Ukraine); N. S. Panin, Geology (Bucharest, Rumania); V. D. Peychev, Geography (Varna, Bulgaria); Zb. Pruszk, Geography (Gdansk, Poland); L. G. Rudenko, Geography (Kyiv, Ukraine); O. G. Topchiyev, Geography (Odessa, Ukraine); O. V. Chepizhko, Geology (Odessa, Ukraine); E. A. Cherkez, Geology (Odessa, Ukraine); E. F. Shniukov, Geology (Kyiv, Ukraine); Yu. D. Shuisky, Geography (Odessa, Ukraine); V. V. Yavorska, Geography (Odessa, Ukraine); T. A. Yánina, Geography (Moscow, Russian Federation).

Responsible for the issue – Prof. Yu. D. Shuisky

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ № 11466–339Р від 07.07.2006 р.

Затверджено до друку Вченою радою Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Протокол № 9 від 30 червня 2015 р.

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
-----------------	---

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ ТА ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО

Светличный А.А., Пяткова А.В. ИССЛЕДОВАНИЯ, МОДЕЛИРОВАНИЕ И РАСЧЕТ ВОДНОЙ ЭРОЗИИ ПОЧВ	15
Біланчин Я.М., Усачова К.М. ПРИРОДНІ ЧИННИКИ, УМОВИ І ПРОЦЕСИ ГРУНТОУТВОРЕННЯ ТА ГРУНТИ ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІСТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПАРКУ	28
Берлинский Н.А. УСТЬЕВЫЕ ОБЛАСТИ КАК ОСОБЫЙ ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ ОБЪЕКТ.....	41
Пилипенко Г.П., Плотницький С.В., Жанталай П.І., Цуркан О.І. КРИНИЧАНСЬКОМУ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНОМУ НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОМУ СТАЦІОНАРУ — 35 РОКІВ	56
Холопцев А.В. ПРИРОДНЫЕ ФАКТОРЫ «ГЛОБАЛЬНОГО ЗАТЕМНЕНИЯ» ЗЕМНОЙ АТМОСФЕРЫ И ОБЛАЧНОСТЬ	71
Исакян Э.И. ВЛИЯНИЕ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ НА ХАРАКТЕР ЗАБОЛЕВАНИЙ НАСЕЛЕНИЯ	84

БЕРЕГОЗНАВСТВО ТА ОКЕАНОЛОГІЯ

Шуйский Ю.Д. ОСОБЕННОСТИ ПРИРОДНЫХ КОМПЛЕКСОВ В БЕРЕГОВОЙ ЗОНЕ МОРЕЙ.....	97
Выхованец Г.В. ЭКСПЕДИЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ БЕРЕГОВОЙ ЗОНЫ ЧЕРНОГО И АЗОВСКОГО МОРЕЙ СОТРУДНИКАМИ КАФЕДРЫ ФИЗИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ ОДНУ.....	114
Королесова Д.Д. БИОЦЕНОЗ ХАРОВЫХ ВОДОРОСЛЕЙ КАК ВАЖНЫЙ ЭЛЕМЕНТ ПРИБРЕЖНЫХ ЭКОСИСТЕМ (НА ПРИМЕРЕ ТЕНДРОВСКОГО И ЯГОРЬЦКОГО ЗАЛИВОВ ЧЕРНОГО МОРЯ)	134
Стоян А.А. К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ АНТРОПОГЕННОГО ФАКТОРА НА ПРИРОДУ БЕРЕГОВОЙ ЗОНЫ ЧЕРНОГО МОРЯ	149

ГЕОІНФОРМАТІКА ТА ГІС

Светличный А.А.

**ГЕОИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ И ТЕХНОЛОГИИ В НАУЧНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЯХ КАФЕДРЫ ФИЗИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ И
ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ ОДЕССКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА.....162**

ІСТОРІЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ

Половка О.А.

**НАУКОВЕ ПІДґРУНТЯ ВИНИКНЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ
ТА ЇЇ ОСЕРЕДКИ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ В ХІХ СТОЛІТТІ.....174**

СВЕТЛОЙ ПАМЯТИ ИЗВЕСТНОГО УЧЕНОГО ВАЛЕРИЯ ШМУРАТКО.....187

CONTENTS

INTRODUCTION	9
--------------------	---

GEOGRAPHICAL SCIENCES

PHYSICAL GEOGRAPHY

Svetlitchnyi A.A., Pyatkova, A.V. RESEARCH, MODELING AND CALCULATION OF WATER SOIL EROSION	15
Bilanchin, Ya.M., Usachova, K.M. NATURAL FACTORS, CONDITIONS AND PROCESSES OF LOWER DNESTROVSKIY NATIONAL NATURAL PARK SOIL FORMATION	28
Berlinsky, N.A. THE BLACK SEA LANDSCAPE SHELF COMPLEXES IN ENVIRONMENTAL CONDITIONS	41
Pilipenko, G.P., Plotnitskiy, S.V., Zhantalay, P.I., Tsurkan, O.I. KRINICHANSKY EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC RESEARCH CENTRE HAVE DURATION OF 35 YEARS	56
Kholoptsev, A.V. NATURAL FACTORS OF THE «GLOBAL DIMMING» OF THE EARTH ATMOSPHERE AND ATMOSPHERIC UPPER CLOUDINESS.....	71
Isakyan, E.I. GEOGRAPHICAL CONDITIONS IMPACT ON CHARACTER OF POPULATION OF THE ODESSA OBLAST	84

COASTAL SCIENCES AND OCEANOLOGY

Shuisky, Yu.D. NATURAL COMPLEX PECULIARITIES IN COASTAL ZONE OF A SEAS	97
Vykhovanets, G.V. NATURAL EXPEDITION RESEARCH OF COASTAL ZONE OF THE BLACK AND AZOV SEAS BY MEMBERS OF PHYSICAL GEOGRAPHY AND NATURAL RESOURCES USAGE DEPARTMENT OF NATIONAL MECHNIKOV UNIVERSITY OF ODESSA	114
Korolesova, D.D. BIOCENOSIS CHARALES ALGAE IS SIGNIFICANT ELEMENT OF NEARSHORE ECOSYSTEM IN TENDRA AND YAGORLYK BAYS OF THE BLACK SEA.....	134
Stoyan, A.A. ABOUT ANTHROPOGENOUS FACTOR IMPACT ON NATURE OF THE BLACK SEA COAST	149

GEOINFORMATICS AND GIS

Svetlitchnyi A.A.

**GEOGRAPHIC INFORMATION SYSTEMS AND TECHNOLOGY IN SCIENTIFIC
RESEARCHES OF DEPARTMENT PHYSICAL GEOGRAPHY AND NATURE
MANAGEMENT OF ODESSA NATIONAL UNIVERSITY162**

HISTORY OF GEOGRAPHICAL SCIENCES

Polovka, E.A.

**SCIENTIFIC BASIS OF GEOGRAPHICAL SCIENCES AND ITS CENTERS
IN UKRAINE IN THE XIX CENTURY174**

MEMORY ABOUT FAMOST SCIENTIST VALERIY SHMURATKO187